

ВІДНОШЕННЯ ЗМІСТОВОГО ПРОТИСТАВЛЕННЯ В ЛЕКСИЦІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Відношення смислового протиставлення в лексиці є репрезентативним виявленням парадигматики. Воно експлікується в антонімах, умовою функціонування яких є полярність співвідносних понять у межах тематичної групи чи родового поняття: *d'abord – puis* (поняття часу), *beaucoup – peu* (поняття кількості), *clair – foncé* (поняття кольору) тощо. Антонімія постає важливим парадигматичним складником у французькій мові, як і в будь-якій іншій, є лінгвальною універсалією, інструментом антиномійного судження, що «є результатом особливого осмислення, особливим поглядом на об'єкт і світ загалом як на єдність, гармонію протилежностей, як на ціле, цілісність якого не тільки руйнується, а навпаки, забезпечується взаємодією протилежних складників» [2, с. 159].

Парадоксальність природи антонімії очевидна: «з одного боку, значення лексичних одиниць ґрунтуються на абсолютній протилежності, а з другого – це найтісніші семантичні зближення в лексиці, доконечною умовою яких є співвіднесення протиставлених слів» [3, с. 320]. У французькій мові співвідносять усі відомі в науковій літературі 3 типи асиметрії антонімів: морфемна, граматична та логічна. Морфемна асиметрія представлена афіксальними антонімами, що передбачають наявність / відсутність негативного афікса: *mobile – immobile*. Якщо антонімами стають різні частини мови, ідеться про граматичну антонімію: *le mien – étranger*. Логічна антонімія ґрунтується на оцінному протиставленні *un ennemi – un ami*.

Лексеми-антоніми об'єднані в лексиці в прості угруповання – пари. Основним критерієм утворення таких пар є протилежність значень, однак слід зважати і на інші критерії: регулярне протиставлення слів-антонімів у мовленні, зосібна вживання їх поруч як однорідних членів речення, а також однакова сфера лексичної сполучуваності з одним і тим же колом слів [1, с. 101].

Питання класифікації антонімів не перестає бути актуальним. Зазвичай виокремлюють 3 параметри вступу слів у відношення змістового протиставлення: 1) градуальність / неградуальність ознаки: *le chaleur – le fraîcheur – le froid*; 2) спрямованість / неспрямованість дії чи ознаки: *vendre – acheter*; 3) відповідність одному явищу чи процесові – відповідність різним денотатам: *une entrée – une sortie*. На особливу увагу заслуговує ранжування антонімів на контрарні / комплементарні. Перші утворюють ступеневу опозицію: *jeune – adulte – âgé*, другі ж передбачають

взаємодоповнювальну двочленну опозицію: *la vie – la mort*. Структурна класифікація оприявлює прості, похідні та складні антоніми, як-от: *joyeux – triste; connu – inconnu; content – pas content*. Розрізняють антоніми і в стилістичному аспекті – як загальномовні та контекстуальні. Водночас слід пам'ятати, що не існує слів, які б були антонімами в будь-якому контексті. Уважне вивчення відношення змістового протиставлення антонімів засвідчує, що антонімію детермінують на рівні контексту: *frais – tiède; maladif; sec; pourri* та ін.

У лексико-семантичній системі французької мови відношення змістового протиставлення спостережені й серед різного роду словосполучень, зокрема фразеологізмів: *être sur des roses – être sur des chardons*.

Антонімія тісно пов'язана з полісемією слова, водночас ця залежність складна. Оскільки слово може мати кілька значень, то 1) теоретично кожне із значень слів певних категорій може мати антонім; 2) практично не до кожного із значень відповідного слова існує антонім.

Отже, відношення змістового протиставлення в лексиці французької мови багатогранні й складні. Оскільки лексична система мови перебуває в постійному розвитку, незаперечним фактом є й еволюція антонімічних зв'язків.

Література

1. Лисиченко Л.А. Лексико-семантична система української мови. Харків : Вид-во ХДПУ, 1997. 132 с.
2. Мовчан Д.В. Зв'язок антонімії з антиноміями мови. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2011. № 3, ч. 2. С. 159–161.
3. Тараненко К.В. Асиметричні антоніми в сучасній українській прозі. Молодий вчений. 2017. № 1 (41), січень. С. 320–323.

UDC 17(091):801.7

V. Chernyshov, PhD, Associate Professor
National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”

THE CONCEPT OF A VIRTUE AND ITS INTERPRETATION IN NATURAL GOODNESS BY PHILIPPA FOOT

The foundation of the universal moral values is a recurring question of our time. Now and again, the twenty-first century raises this question in a renewed effort to overcome the twentieth century's relativism.

One of the principal dimensions of the most fundamental question of moral thought is, in its own turn, how one should understand the concept of virtue. Since Socrates, Plato, and Aristotle, the question of virtue has always been the foundation stone of traditional moral philosophy that claimed to be of universal